

**ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ
ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ**

2021

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Συντελεστές

Ομάδα Επιστροφών: Χρύσα Χατζή (συντονίστρια), Ιωάννης Μπούτσελης (αναπληρωτής συντονιστής), Κωνσταντίνος Αντωνιάδης, Βασιλική Βασιλαντωνοπούλου, Νικόλαος Βίττης, Μαρία Βουτσίνου, Πετρούλα Βορριά, Ελένη Διάφα, Ζωή Καραμήτρου, Αθηνά Κουτρουμάνη, Ελένη Κουτρούμπα, Όλγα Λυσανδροπούλου, Μαρία Μαυρογέννη, Δήμητρα Μυτιληναίου, Αλεξάνδρα Μοσχοπούλου, Χαράλαμπος Παπαδόπουλος, Ανδριανή Παπαδοπούλου, Στέργιος Πρεβέντης, Σαμάνθα-Λυδία Στρατιδάκη, Αγγελίνα Σώρα, Αικατερίνη Φλιάτουρα, Σαπφώ Χατζηράλλη, Δημήτρης Χορμοβίτης, Μαρία Ψαλτάκη (ειδικοί επιστήμονες της Αρχής).

Διοικητική υποστήριξη της Ομάδας: Γεώργιος Κωστογιάννης, Αλεξάνδρα Πολιτοστάθη.

μ 2022 « μ -
», μ -
μμ μ , -
2014-2020.

Επιμέλεια ύλης: -

Επιμέλεια κειμένου- μετάφραση: Lexicon

Σχεδιασμός εξωφύλλου, σελιδοποίηση:

© Συνήγορος του Πολίτη

📍 Χαλκοκονδύλη 17, 104 32 – Αθήνα

☎ Τηλ.: (+30) 213 1306 600

🌐 www.synigoros.gr

📘 ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ - THE GREEK OMBUDSMAN

🐦 @Synigoros

Περιεχόμενα

Συντελεστές	2
Εισαγωγή.....	5
1. Ο Συνήγορος ως εθνικός μηχανισμός εξωτερικού ελέγχου των αναγκαστικών επιστροφών πολιτών τρίτων χωρών.....	9
1.1 Η ειδική αρμοδιότητα του Συνηγούρου.....	9
1.2 Το έτος 2021 με μια ματιά	10
2. Στοιχεία για το πεδίο εφαρμογής του εξωτερικού ελέγχου.....	13
2.1. Αριθμητικά στοιχεία επιστροφών.....	13
2.2. Αριθμητικά στοιχεία διοικητικά κρατουμένων αλλοδαπών προς επιστροφή.....	15
3. Διαπιστώσεις από τον εξωτερικό έλεγχο σε διαδικασίες και επιχειρήσεις επιστροφών πολιτών τρίτων χωρών	17
3.1. Χερσαίες επιχειρήσεις επιστροφής	18
3.2. Αεροπορικές, εθνικές και ευρωπαϊκές επιχειρήσεις επιστροφής	20
3.3. Επιχειρήσεις επανεισδοχής στην Τουρκία	25
3.4. Χώροι και διαδικασίες διοικητικής κράτησης	26
4. Εξελίξεις στο εσωτερικό δίκαιο	30
4.1. Οι εξαιρέσεις από την Οδηγία Επιστροφών στον ν. 4825/2021	30
5. Εξελίξεις στο ευρωπαϊκό πλαίσιο των επιστροφών	32
5.1. Οι διεργασίες αλλαγής του ενωσιακού δικαίου	32
5.2. Ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, FRONTEX και Πρωτοβουλία του Ναυπλίου για τον ανεξάρτητο εξωτερικό έλεγχο	34
5.3. Συνεργασία με τον Μηχανισμό Αναφορών της FRONTEX σε έρευνες επανεισδοχών και επαναπροωθήσεων.....	35
5.4. Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον ανεξάρτητο μηχανισμό ελέγχου των συνόρων.....	37
Εν κατακλείδι	40

μ μ
 ■ μ μ
 ■ μ μ
 ■ μ μ
 μ 2021 **Ευρωπαϊκό Ταμείο Ασύλου,**
Μετανάστευσης και Ένταξης (), μ μ μ μ-
 μ μμ
 μ μ
 2021 μ μ
 COVID-19 μ μ
 μ μ μ μ
 μμ μ - 2021.

1.2 Το έτος 2021 με μια ματιά

2021 μ μ **επισκέφθηκαν:**
 ■ μ μ
 ■ μ μ ()
 ■ μ μ ()
μετείχαν ως παρατηρητές/-ήτριες :
 ■ 2 (NRO) ()
 ■ 8 (JRO-CRO) μ μ
 FRONTEX () μ
 ()
 ■ 1 μ
 μ - 19.03.2020.

Επίσης ο Συνήγορος του Πολίτη:

■ **Στρογγυλή Τράπεζα** 29.11.2021 μ μ
 «Το ευρωπαϊκό πλαίσιο των αναγκαστικών επιστροφών: εξελίξεις και προκλήσεις»,

μ	μμ	μ	6.	
■	μμ	μ	μ	
	κεκτημένου της Συνθήκης Σένγκεν,	μ		-
■	μ	μ	μμ	«Πρωτοβουλία του
	Ναυπλίου»	μ	μ	-
■	μμ	μ	8	ευρωπαϊκή δεξαμενή παρατηρητών
	FRONTEX			
■	μ	Μηχανισμό Αναφορών της FRONTEX	2	-
		FRONTEX		
■	συναντήσεις με διάφορους ευρωπαϊκούς και διεθνείς φορείς στην			
	Αθήνα [μ	(LIBE)	μ	-
	μ	μ	FRONTEX, μ	μ
	μ	FRONTEX, μ		-
	μ			
2021	το ευρωπαϊκό πρόγραμμα εκπαίδευσης παρατηρη-			
	τών αναγκαστικών επιστροφών (Πρόγραμμα Forced Return Monitoring III),	μ		
		μ	μμ	Forced
	Return Monitoring (FREM),		μ	International
	Centre for Migration Policy Development (ICMPD) ⁷ ,	μμ		
	2013 (FREMI)	μ	2021,	μ
	⁸ .			
	μμ	, 18	μ	-
		(monitors)	μ	
	FRONTEX.	μμ	6	μ
				(trainers).
2021			μμ	μμ
			μ	μ

6. <https://www.synigoros.gr/?i=kdet.el.news.888815>

7. Το 2021 όλες οι συναντήσεις της συντονιστικής ομάδας του έργου (Project Steering Group) έγιναν διαδικτυακά λόγω των μέτρων για τον περιορισμό της πανδημίας.

8. Περισσότερες πληροφορίες: <https://www.icmpd.org/our-work/projects/forced-return-monitoring-iii-frem-iii>

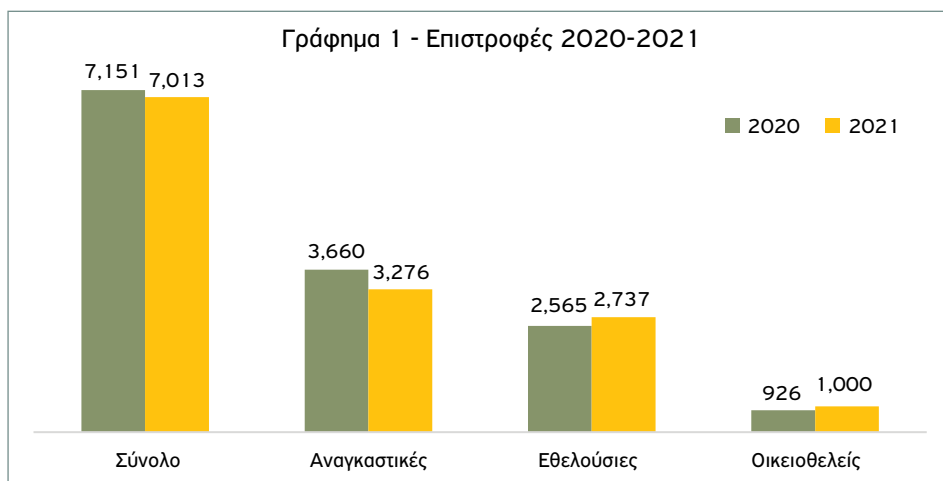
- 15-19.3.021 () μ Frontex,
- μμ FReMIII μ
, 22-25.06.2021
- 16-20.08.2021 () μ Frontex,
- μ μ, 6-10.09.021 μ Frontex,
- μ , 13-17.09.2021 μ Frontex,
- μ μμ FReMIII ,12-15.10.2021
- μ μ -
9, , 18-22.10.2021
- μ ,
, 2-5.11.2021.

9. Στο πλαίσιο του χρηματοδοτούμενου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή έργου «Υποστήριξη της Διαχείρισης Μετανάστευσης με γνώμονα την Προστασία στα Δυτικά Βαλκάνια και την Τουρκία, Φάση II».

2. Στοιχεία για το πεδίο εφαρμογής του εξωτερικού ελέγχου

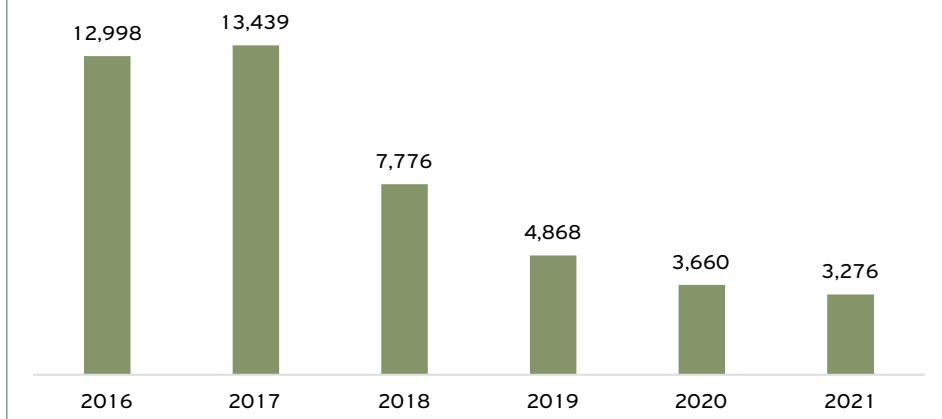
2.1. Αριθμητικά στοιχεία επιστροφών

μ 3.276 αναγκαστικές επιστροφές το 2021, μ μ μ (81%), 3.660 μ μ μ μ (βλ. Γράφημα 1).

μ , στα ίδια επίπεδα με την προηγούμενη χρονιά, μ μ , 25%, μ (βλ. Γράφημα 2). μ μ , 19.3.2020 μ .

Γράφημα 2 - Αναγκαστικές επιστροφές βετίας

Ο μικρός αριθμός των αναγκαστικών επιστροφών αποτελεί, ωστόσο, ευρωπαϊκό φαινόμενο.

μ Eurostat¹⁰.
 70.200 μ 2020, 51%
 2019, μ 42% μ
 (396.400)
 μ μ μ μ
 2020 (557.500). μ μ
 Eurostat 2020¹¹ μ
 μ μ μ μ μ μ μ
 μ μ μ μ μ μ μ
 2015. μ μ μ μ μ μ μ
 μ μ μ μ μ μ μ
 12, μ μ μ μ μ μ μ μ

10. Τα σχετικά στατιστικά της Eurostat εκδίδονται το δεύτερο εξάμηνο του επόμενου έτους. Τα δημοσιοποιημένα συνολικά στοιχεία του Ιουλίου 2021 αναφέρονται στο έτος 2020.
https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Enforcement_of_immigration_legislation_statistics#Returns_of_non-EU_citizens

11. Βλ. για το έτος 2019 την Έκθεση Επιστροφών 2020, σελ. 17.

12. Βλ. Έκθεση Επιστροφών 2020, σελ. 36επ.

13 μ μ μ μ
 «οικειοθελούς αναχώρησης»¹⁴, μ 1.000 μ ,
 2.737 μ μμ -
 15 μ ().
 μ «οικειοθελής» -
 μ , μ
 μ , μ μ
 μ μ
 ()¹⁶.

2.2. Αριθμητικά στοιχεία διοικητικά κρατούμενων αλλοδαπών προς επιστροφή

2021 17 2.398 -
 (. . .) 674 μ μ μ , δηλαδή **3.072 στο σύνολο**,
σε σημαντική μείωση, κατά περίπου 25% μ .

(βλ. Γράφημα 3),
 μ μ μ (),
 μ μ 3.000 2017 μ μ ,
 2019-2020 4.000. ο
αριθμός των αναγκαστικά επιστρεφόμενων, που μειώνεται σταθερά από
το 2018 2020 μ 2021, μ -
 μ
 μ ,

13. 7.013 επιστροφές συνολικά το 2021.

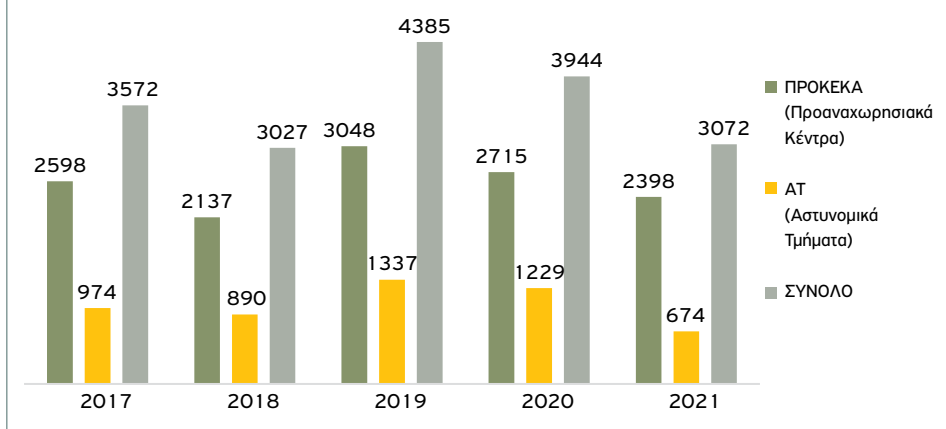
14. Επιστροφές στο πλαίσιο του άρθρου 7 της Οδηγίας Επιστροφών, επίσης επιστρεφόμενοι βάσει του άρθρου 22 του ν. 3907/2011 κατόπιν απόφασης επιστροφής με προθεσμία για οικειοθελή αναχώρηση, κάτοχοι βεβαιώσεων περί μη απομάκρυνσης για λόγους ανθρωπιστικούς του άρθρου 78α του ν. 3386/2005, καθώς και επιστρεφόμενοι κατόπιν παραίτησης από αίτημα ασύλου.

15. Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ), Πρόγραμμα Εθελοντικής Επιστροφής & Επανάταξης (AVRR) <https://www.iom.int/assisted-voluntary-return-and-reintegration>

16. Βλ. αποφάσεις ΕΔΔΑ Ν.Α κατά Φινλανδίας της 14.11.2019 και Μ.Α. κατά Βελγίου της 17.10.2020, περί διερμηνείας, νομικής βοήθειας και πλήρους προηγούμενης ουσιαστικής ενημέρωσης για το δικαίωμα διεθνούς προστασίας, ως προϋποθέσεων ουσιαστικής συναίνεσης.

17. Στοιχεία διοικητικής κράτησης της ΕΛ.ΑΣ. για την 1.11.2021, συγκρίσιμα με την 1/11 κάθε έτους.

Γράφημα 3 - Διοικητικά κρατούμενοι αλλοδαποί

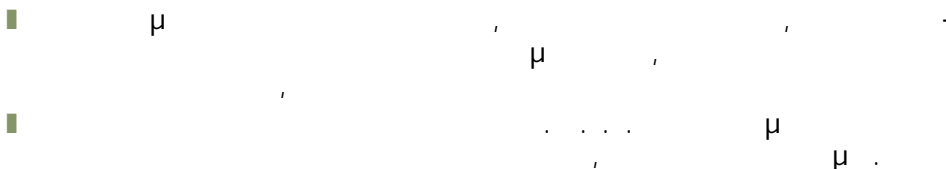
2020:

μ

«Ο προβληματισμός αυτός για ενδεχόμενη παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας στον περιορισμό της προσωπικής ελευθερίας ενισχύεται έτι περαιτέρω από τις συνθήκες κράτησης. Πάγια θέση του Συνηγόρου αποτελεί η ανεπάρκεια των κελιών των αστυνομικών τμημάτων σε επίπεδο συνθηκών διαβίωσης για πολυήμερη ή/και πολύμηνη κράτηση. Η συγκυρία της πανδημίας δημιούργησε το 2020 επιπλέον κινδύνους για την υγεία σε όλους τους χώρους κράτησης και αντίστοιχη υποχρέωση μέριμνας από πλευράς των αρχών. Η ΕΛ.ΑΣ. ανταποκρίθηκε στην πρόκληση της πανδημίας αυξάνοντας τα μέτρα ατομικής υγιεινής και υγειονομικής προστασίας σε ΠΡΟ.ΚΕ.ΚΑ και ΑΤ και αναστέλλοντας για ένα διάστημα τις μεταγωγές και επισκέψεις. Ωστόσο η εισήγηση¹⁸ του Συνηγόρου για κατά το δυνατόν αποσυμφόρηση όλων των χώρων διοικητικής κράτησης με εφαρμογή εναλλακτικών μέτρων δεν εισακούσθηκε από τη Διοίκηση. Στην αντίθετη μάλιστα από τον Συνήγορο κατεύθυνση, με το άρθρο 51 του Ν. 4686/2020 η κράτηση καθίσταται κανόνας και μόνο κατ' εξαίρεση μπορούν να επιβληθούν εναλλακτικά μέτρα αντί κράτησης. Πρόκειται για νομοθετική πρωτοβουλία του Απριλίου 2020 για την οποία ο Συνήγορος είχε εγκαίρως επισημάνει ότι αντιστρέφει το σχήμα κανόνα – εξαίρεσης που προβλέπει η Οδηγία Επιστροφών».

19

2021:

18. <https://www.synigoros.gr/?i=kdet.el.news.643469>

19. Βλ. παρακάτω το κεφάλαιο για τη διοικητική κράτηση.

- ο αριθμός των αιτούντων διεθνή προστασία, που κερδίζουν τη διεθνή προστασία, μειώνεται συνεχώς, γεγονός που οδηγεί στην αύξηση του αριθμού των αιτούντων διεθνή προστασία που παραμένουν στο σύστημα πρόσβασης στην προστασία (αριθμός αιτούντων διεθνή προστασία που παραμένουν στο σύστημα πρόσβασης στην προστασία).
- ο αριθμός των αιτούντων διεθνή προστασία που κερδίζουν τη διεθνή προστασία μειώνεται συνεχώς, γεγονός που οδηγεί στην αύξηση του αριθμού των αιτούντων διεθνή προστασία που παραμένουν στο σύστημα πρόσβασης στην προστασία (αριθμός αιτούντων διεθνή προστασία που παραμένουν στο σύστημα πρόσβασης στην προστασία).
- ο αριθμός των αιτούντων διεθνή προστασία που κερδίζουν τη διεθνή προστασία μειώνεται συνεχώς, γεγονός που οδηγεί στην αύξηση του αριθμού των αιτούντων διεθνή προστασία που παραμένουν στο σύστημα πρόσβασης στην προστασία (αριθμός αιτούντων διεθνή προστασία που παραμένουν στο σύστημα πρόσβασης στην προστασία).
- ο αριθμός των αιτούντων διεθνή προστασία που κερδίζουν τη διεθνή προστασία μειώνεται συνεχώς, γεγονός που οδηγεί στην αύξηση του αριθμού των αιτούντων διεθνή προστασία που παραμένουν στο σύστημα πρόσβασης στην προστασία (αριθμός αιτούντων διεθνή προστασία που παραμένουν στο σύστημα πρόσβασης στην προστασία).
- ο αριθμός των αιτούντων διεθνή προστασία που κερδίζουν τη διεθνή προστασία μειώνεται συνεχώς, γεγονός που οδηγεί στην αύξηση του αριθμού των αιτούντων διεθνή προστασία που παραμένουν στο σύστημα πρόσβασης στην προστασία (αριθμός αιτούντων διεθνή προστασία που παραμένουν στο σύστημα πρόσβασης στην προστασία).
- ο αριθμός των αιτούντων διεθνή προστασία που κερδίζουν τη διεθνή προστασία μειώνεται συνεχώς, γεγονός που οδηγεί στην αύξηση του αριθμού των αιτούντων διεθνή προστασία που παραμένουν στο σύστημα πρόσβασης στην προστασία (αριθμός αιτούντων διεθνή προστασία που παραμένουν στο σύστημα πρόσβασης στην προστασία).
- ο αριθμός των αιτούντων διεθνή προστασία που κερδίζουν τη διεθνή προστασία μειώνεται συνεχώς, γεγονός που οδηγεί στην αύξηση του αριθμού των αιτούντων διεθνή προστασία που παραμένουν στο σύστημα πρόσβασης στην προστασία (αριθμός αιτούντων διεθνή προστασία που παραμένουν στο σύστημα πρόσβασης στην προστασία).

3.1. Χερσαίες επιχειρήσεις επιστροφής

2021	μμ	1
Γενικά:	μ	μ
μ	μ	μ
μ	μ	μ
μ	μ	μ
μ	μ	μ

Θετικά ευρήματα:

- ο αριθμός των αιτούντων διεθνή προστασία που κερδίζουν τη διεθνή προστασία μειώνεται συνεχώς, γεγονός που οδηγεί στην αύξηση του αριθμού των αιτούντων διεθνή προστασία που παραμένουν στο σύστημα πρόσβασης στην προστασία (αριθμός αιτούντων διεθνή προστασία που παραμένουν στο σύστημα πρόσβασης στην προστασία).

20. Δυνάμει του δικαίου της ΕΕ, εφόσον καθίσταται πρόδηλο ότι δεν υφίσταται πλέον λογικά προοπτική απομάκρυνσης, η κράτηση παύει να δικαιολογείται και το συγκεκριμένο πρόσωπο απολύεται αμέσως (Άρθρο 15 παράγραφος 4 της Οδηγίας Επιστροφών).

21. Οδηγία 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιτύπωση).

22. Άρθρο 39 του ν. 4636/2019 «Περί Διεθνούς Προστασίας και Άλλες διατάξεις».

23. Άρθρο 5 της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ.

- μ μ μ , μ μ μ -
- μ μ , μ μ -
- μ , μ
- COVID-19 μ μ
- (PCR) , μ
- μ μ /
- μ μ μ « ».

Συστάσεις:

- (,) , μ -
- μ μ
- . 4636/2019²⁶ , . 4686/2020²⁷, μ -
- μ μ μ μ μ -
- μ μ
- μ μ μ μ μ μ , 59 μ -
- μ μ μ μ μ μ -
-), μ μ μ μ , 9 μ ,
- 1 μ μ μ .
- μ μ μ μ μ (μ 24
-) μ μ μ μ
- μ μ μ μ μ , -
- μ μ μ μ μ
- μ μ μ : μ , , μ -
- μ μ μ μ . Η μ μ μ -
- μ μ μ μ

26. Βλ. σχετ.: «Παρατηρήσεις στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη περί διεθνούς προστασίας», σελ. 11, στο <https://www.synigoros.gr/?i=kdet.el.news.608123>

27. Βλ. σχετ.: «Παρατηρήσεις στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου για τη βελτίωση της μεταναστευτικής νομοθεσίας», σελ. 6, στο <https://www.synigoros.gr/?i=kdet.el.news.655261>

	2020	2021	μ	μ	μ	μ
	28	29				
	30					
FRONTEX						

Ειδικά επιχειρησιακά θέματα:

	2021	μμ	μ	μ	μ	μ	μ	μ	μ	μ	μ

28. Ενδεικτικά: σελ. 23 στην Ειδική Έκθεση Επιστροφών 2018, σελ. 23 στην Ειδική Έκθεση Επιστροφών 2019 και σελ. 23 στην Ειδική Έκθεση Επιστροφών 2020.

29. Βλ. σχετ.: «Παρατηρήσεις στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη περί διεθνούς προστασίας» και «Παρατηρήσεις στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου για τη βελτίωση της μεταναστευτικής νομοθεσίας» στο <https://www.synigoros.gr>

30. Άρθρο 12 παράγραφος 2 της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών. «Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν, κατόπιν αιτήματος, τη γραπτή ή προφορική μετάφραση των βασικών σημείων των αποφάσεων επιστροφής, κατά τα αναφερόμενα στην παράγραφο 1, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών σχετικά με τα διαθέσιμα ένδικα μέσα [...]», στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008LO115&from=EL>

Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει προτείνει³⁵

3.4. Χώροι και διαδικασίες διοικητικής κράτησης

Το 2021 ο Συνήγορος επισκέφτηκε 2 (1.11.2021) μ (4.11.2021), (8.11.2021) 2 μ μ (9.11.2021) μ μ 10.12.2021 (9)

Ως προκαταρκτική παρατήρηση, μμ : «τα αστυνομικά τμήματα δεν είναι χώροι κατάλληλοι για την κράτηση ατόμων που τελούν εν αναμονή της εκτέλεσης ενός διοικητικού μέτρου. Από την ίδια την φύση τους, πρόκειται για χώρους που προορίζονται να υποδέχονται άτομα για πολύ μικρά διαστήματα»³⁷.

συνθηκών διαβίωσης (

35. Κατ' εφαρμογή του άρθρου 86 του ν. 4636/2019.

36. Βλ. επίσης προτάσεις στο κεφάλαιο 3.4. για τη διοικητική κράτηση.

37. *Horshill* κατά Ελλάδα, απόφαση ΕΔΔΑ της 1.8.2013 (αρ. προσφυγής 70427/11), παρ. 47.

42. Ο Συνήγορος προτείνει η διοίκηση της ΕΛ.ΑΣ. να εξετάσει την παροχή οδηγιών προς έκδοση πράξεων αναβολής απομάκρυνσης

^{43.}

⁴⁴ «οσάκις καθίσταται πρόδηλο ότι δεν υφίσταται πλέον λογικά προοπτική απομάκρυνσης για νομικούς ή άλλους λόγους [...] η κράτηση παύει να δικαιολογείται και το συγκεκριμένο πρόσωπο απολύεται αμέσως»⁴⁵.

-
41. Ακολουθούν Σύριοι και Ιρακινοί. Eurostat, Asylum quarterly report, 15.12.2021 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Asylum_quarterly_report#Main_trends_in_the_number_of_asylum_applicants
 42. Βλ. EASO, Afghanistan Security Situation Update (Σεπτέμβριος 2021) https://coi.euaa.europa.eu/administration/easo/PLib/2021_09_EASO_COI_Report_Afghanistan_Security_situation_update.pdf. "Απομένει να δούμε εάν οι Ταλιμπάν προτίθενται να τηρήσουν τις διεθνείς δεσμεύσεις που υπέγραψε το Αφγανιστάν κατά τη διάρκεια των τελευταίων 20 ετών, συμπεριλαμβανομένων των περισσότερων διεθνών συνθηκών για τα ανθρώπινα δικαιώματα ή εάν οι συμφωνίες αυτές θα θεωρηθούν άκυρες".
 43. Στο μέτρο που η Πολιτεία δεν εξετάζει συνολικότερες λύσεις, όπως λ.χ. την επαναφορά της άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, που καταργήθηκε με τον πρόσφατο ν. 4825/2021, βλ. τις από 30.08.2021 παρατηρήσεις του Συνηγόρου του Πολίτη στο σχετικό νομοσχέδιο: <https://www.synigoros.gr/?i=kdet.el.news.851675>.
 44. Άρθρο 15 της Οδηγίας 2008/115/ΕΕ, όπως αυτό ενσωματώθηκε με το άρθρο 30 του ν. 3907/2011.
 45. Ομοίως, η αιτιολογική σκέψη 16 της Οδηγίας Επιστροφών, εισάγοντας την αρχή της αναλογικότητας ως αρχή που διέπει τη διαδικασία, ορίζει ότι «[...] η κράτηση δικαιολογείται μόνο για την προετοιμασία της επιστροφής ή για την εκτέλεση της διαδικασίας απομάκρυνσης και εφόσον δεν αρκεί η εφαρμογή λιγότερο αναγκαστικών μέτρων», επιβάλλεται, δηλαδή, να υπάρχει εύλογη σχέση μεταξύ της κράτησης, ως μέσου, και του επιδιωκόμενου από αυτή σκοπού, δηλαδή της επιστροφής-απομάκρυνσης. Ωστόσο, τέτοιου είδους εύλογη σχέση δεν υφίσταται, εάν η κράτηση είναι απρόσφορη ή επαχθέστερη σε ένταση, έκταση και διάρκεια από το αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη του σκοπού της επιστροφής-απομάκρυνσης ή εάν ο σκοπός αυτός δεν μπορεί πλέον να υλοποιηθεί.

4. Εξελίξεις στο εσωτερικό δίκαιο

4.1. Οι εξαιρέσεις από την Οδηγία Επιστροφών στον ν. 4825/2021

μ
μ «Αναμόρφωση διαδικασιών απελάσεων και επιστροφών πολιτών τρίτων χωρών, ζητήματα αδειών διαμονής και διαδικασιών χορήγησης διεθνούς προστασίας κ.ά. διατάξεις»⁴⁸, . 4825/2021 (157).

α΄) Απελάσεις και επιστροφές.

μ 16-33 . 3907/2011, (2008/115/),
μ (.2)
μ 3386/2005 μ
μ (2) μ
17 . 3907/2011.

49
μ μ μ μ μ μ μ μ
μ μ μ μ μ μ μ μ μ μ
(2 4 .4)
17 . 3907/2011.

β΄) Οικειοθελής αναχώρηση.

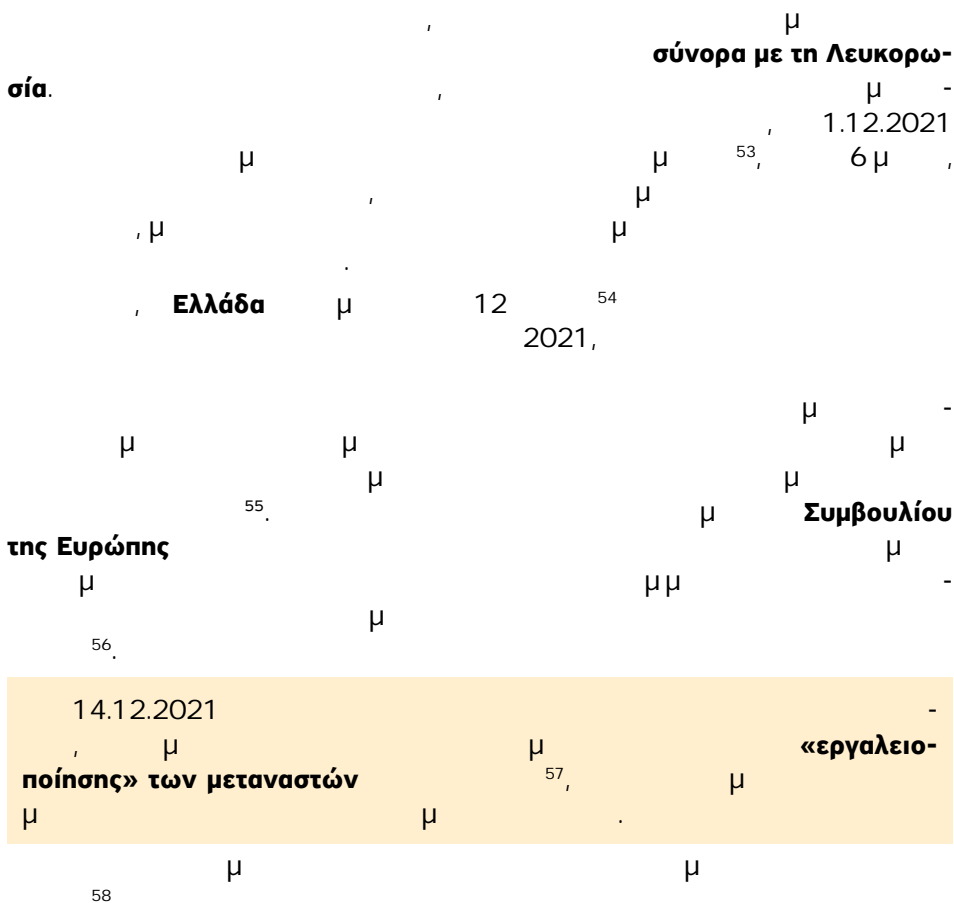
3 μ μ
25 μ (30),
μ 120 μ μ μ
μ μ μ μ μ
μ 7 μ
μ 15 μ
μ

48. <https://www.synigoros.gr/?i=kdet.el.news.851675>

49. Άρθρο 4 παρ. 4 Οδηγίας Επιστροφών, αντίστοιχα άρθρο 19 παρ. 2 ν. 3907/11.

5. Εξελίξεις στο ευρωπαϊκό πλαίσιο των επιστροφών

5.1. Οι διεργασίες αλλαγής του ενωσιακού δικαίου

53. COM(2021) 752 final, 1.12.2021, βάσει του άρθρου 78 παρ. 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ.

54. Μαζί με την Πολωνία, την Ουγγαρία, τη Λιθουανία, τη Λετονία, την Εσθονία, τη Βουλγαρία, την Κύπρο, την Αυστρία, τη Δανία, την Τσεχία και τη Σλοβακία.

55. Κοινή επιστολή 7-10-2021 https://www.politico.eu/wp-content/uploads/2021/10/07/Joint-letter_Adaptation-of-EU-legal-framework-20211007.pdf

56. 21-10-2021 <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/european-states-must-stand-up-against-pushbacks-and-the-attempt-to-legalise-them?inheritRedirect=true&redirect=%2Fen%2Fweb%2Fcommissioner%2Fthematic-work%2Fmigration>

57. «για την αντιμετώπιση καταστάσεων εργαλειοποίησης στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου», COM(2021) 890 final, 14.12.2021.

58. Όχι όμως την αναστολή των διαδικασιών καταγραφής ασύλου που προέβλεπε η Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου της 2.3.2020 (Α' 45).

μ , μ μ

4 μ (μ , μ -

μ μ μ). μ

μ μ μ

μ μ 2021 μ -

μ 2018⁵⁹, μ

καί το Άσυλο 23.9.2020 μ **Νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση**

μ , μ μ μ μ μ

μ μ μ μ μ μ

μ μ μ μ μ μ

61.

8.2.2022⁶², μ μ της

πλαίσιο: « μ » νομικό ⁶⁴

⁶⁵ μ ⁶³, μ

(μ) ,

εφαρμοστέα η εξαίρεση από την Οδηγία Επιστροφών

59. Βλ. Εκθέσεις Επιστροφών ετών 2018 σελ. 27 επ., 2019 σελ. 34 επ. και 2020 σελ. 34 επ. για τον κριτικό σχολιασμό του Συνηγόρου και τις εκτεταμένες παρατηρήσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στα σχετικά ψηφίσματά του ως προς τα θεμελιώδη δικαιώματα των επιστρεφόμενων, www.synigoros.gr.

60. «για τη θέσπιση κοινής διαδικασίας διεθνούς προστασίας στην Ένωση και την κατάργηση της οδηγίας 2013/32/ΕΕ», EUR-Lex - 52020PC0611 - EN - EUR-Lex (europa.eu)

61. Βλ. αναλυτικά Έκθεση Επιστροφών έτους 2020, σελ. 36-39.

62. Έγγραφο της 8.2.2022, <https://euobserver.com/migration/154340>.

63. Όσοι διέρχονται τα σύνορα παράνομα, όσοι συλλαμβάνονται σε επιχείρηση διάσωσης, καθώς και όσοι υποβάλλουν αίτημα ασύλου σε σημεία εισόδου εξωτερικών συνόρων ή σε ζώνες transit.

64. Έλεγχος τεσσάρων σημείων: προκαταρκτικός έλεγχος υγείας και έλεγχος ευαλωτότητας, ταυτότητας και ασφαλείας.

65. Σε αυστηρό χρονικό πλαίσιο 5 ημερών και κατά ανώτατο όριο 10 ημερών σε εξαιρετικές περιστάσεις.

				μ	μ	μ
		FRONTEX				
				μμ		-
			μ		μ	-
			μ			

5.3. Συνεργασία με τον Μηχανισμό Αναφορών της FRONTEX σε έρευνες επανεισδοχών και επαναπροωθήσεων

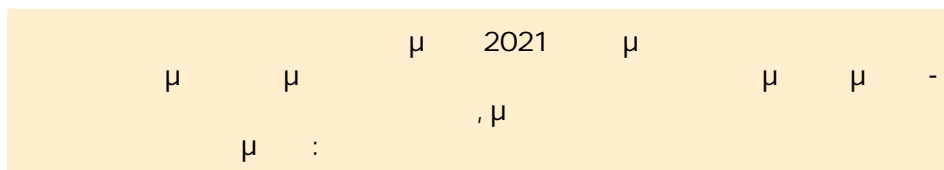
	μ	μ	FRONTEX,	μ	μ	-
. 4	μ	μ	2019/1896),	μ		(111
	μ		μ	(μ	μ),
			μ	μ		μ
						FRONTEX
	μ					

	μ	FRONTEX	2021	μ	μ
	(CMP 2021/00004	CMP 2021/00018).		

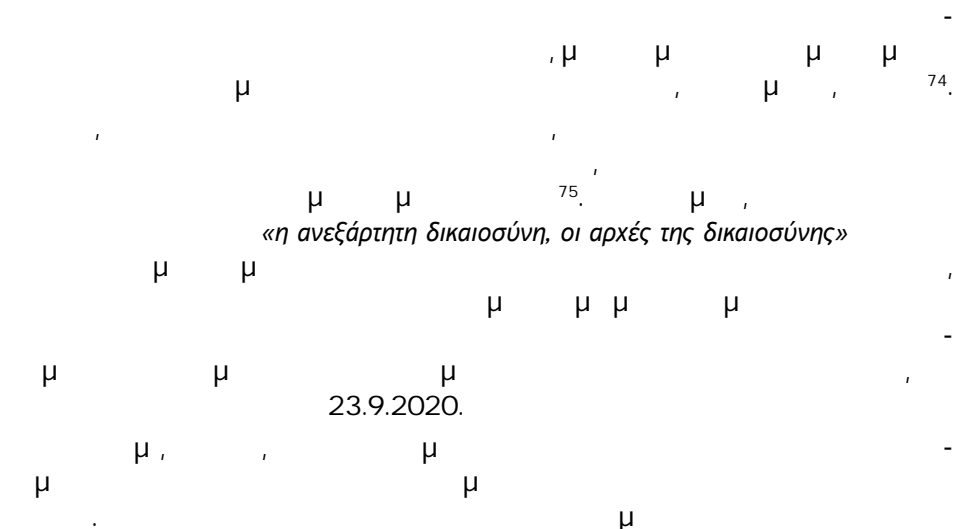
	μ	FRONTEX				
	μ		μ	μ		-
			μ	μ		-
	μ					
			μμ		μ	
				μ		μ
	μ			μ		
	μ			μ		
	μ	FRO TEX,	μ	μ	μ	-
			μ			-
						μ

69. <https://www.synigoros.gr/?i=kdet.el.news.892069>.

5.4. Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον ανεξάρτητο μηχανισμό ελέγχου των συνόρων

«Κομβικό ρόλο στο έργο αυτό έχει ένας ανεξάρτητος και αξιόπιστος μηχανισμός που αναπτύσσεται από την Επιτροπή και τις ελληνικές αρχές, ο οποίος θα συμβάλει στην αποτροπή παραβιάσεων των θεμελιωδών δικαιωμάτων στα σύνορα και θα διασφαλίσει την ύπαρξη διαδικασιών για την αποτελεσματική διερεύνηση κάθε καταγγελίας για τέτοιες παραβιάσεις. Στον μηχανισμό αυτόν αναμένεται να δοθεί συνέχεια σε επίπεδο ΕΕ μέσω της πρότασης της Επιτροπής σχετικά με τον Κανονισμό Διαλογής για τη θέσπιση ενός ανεξάρτητου μηχανισμού παρακολούθησης από όλα τα κράτη μέλη στα εξωτερικά σύνορα»⁷³.

73. Έκθεση για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, Βρυξέλλες 29.09.2021, COM(2021) 590 final. https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:a288c24d-228c-11ec-bd8e-01aa75ed71a1.0018.02/DOC_1&format=PDF, σελ. 13.

74. Απωθήσεις προσφύγων: Η Επιτροπή της ΕΕ εμποδίζει πληρωμές προς την ελληνική ακτοφυλακή – DER SPIEGEL
The EU is arming the Turks and says no to the Greek Coast ... geopolitiki.com Aug 30, 2021 «Η Ελλάδα έχει ζητήσει πρόσθετη χρηματοδότηση για την προστασία των συνόρων, ειδικά στο Αιγαίο», δήλωσε η αρμόδια Επίτροπος της ΕΕ Ίλβα Γιόχανσον [...] «Έχουμε πει ότι μια τέτοια πληρωμή θα πρέπει να συνδέεται με τη θέσπιση του μηχανισμού ελέγχου των θεμελιωδών δικαιωμάτων».

75. Πρακτικά Ολομέλειας της Βουλής, συνεδρίαση 29.9.2021, σελ. 20882-3 <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/a08fc2dd-61a9-4a83-b09a-09f4c564609d/es20210929.pdf>.

μ μ μ 76.
μ μ 7 -
μ 77, μ μ μ -
μ , μ μ μ μ -

μ μ μ -
μ μ μ
2021 : «Για τον σκοπό αυτόν, τα κράτη μέλη μπορούν να καταφύγουν σε ήδη υφιστάμενους εθνικούς μηχανισμούς ελέγχου των θεμελιωδών δικαιωμάτων που προβλέπουν εγγυήσεις που διασφαλίζουν την ανεξαρτησία τους⁷⁸».

το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μ 2021
μ «έλλειψη κατάλληλων ελεγκτικών μηχανισμών για τη διασφάλιση του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου κατά τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων»
μ « μ μ -
, μ μ 79.

7 μ μ μ μ μ μ μ -
μ μ μ μ μ μ μ 80.

76. Βλ. κεφάλαιο 5.1 στην παρούσα έκθεση και κεφάλαιο 6.2, σελ. 36 επ. της Έκθεσης Επιστροφών 2020.

77. Άρθρο 7 της πρότασης κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελέγχου διαλογής υπηκόων τρίτων χωρών στα εξωτερικά σύνορα και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 767/2008, (ΕΕ) 2017/2226, (ΕΕ) 2018/1240 και (ΕΕ) 2019/817, COM(2020) 612 final <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/TXT/?uri=CELEX:52020PC0612>.

78. Αιτιολογική σκέψη 23 της συμβιβαστικής πρότασης του Συμβουλίου 1022/21 της 25.6.2021, <https://www.statewatch.org/media/2978/eu-council-screening-regulation-compromise-10222-21.pdf>.

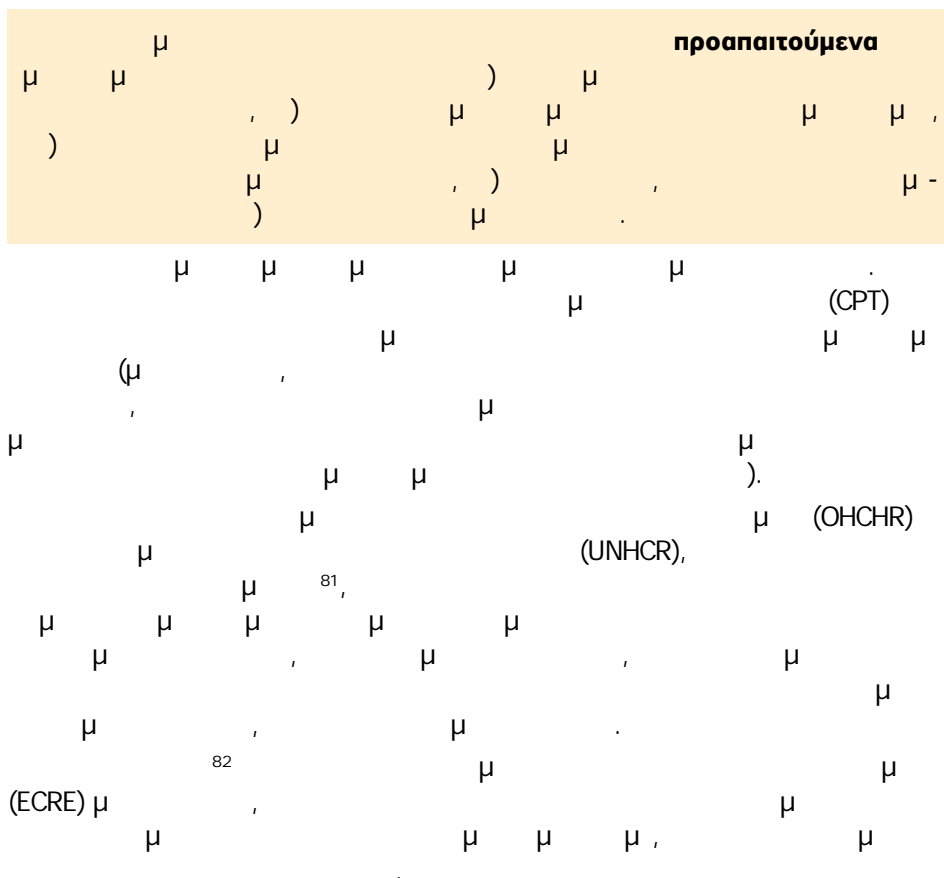
79. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Ψήφισμα σχετικά με την ετήσια έκθεση για τη λειτουργία του χώρου Σένγκεν (2019/2196(INI)), 8.7.2021, σημείο 18. Ψήφισμα (europa.eu)

80. OHCHR and UNHCR, Joint Consultation on Independent National Monitoring Mechanisms proposed in the EU Pact on Migration and Asylum, Φεβρουάριος 2021, <https://europe.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=2596&LangID=E>

Συστάσεις προς την προεδρία της ΕΕ, UNHCR, Δεκέμβριος 2021 <https://www.refworld.org/pdfid/5ff4799d4.pdf>

CPT 30ή Γενική Έκθεση, Μάιος 2021, σελ. 15-16, <https://rm.coe.int/1680a25e6b>

Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εθνικών Θεσμών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ENNHRI), Γνώμη, 10.3.2021 <http://ennhri.org/our-work/topics/asylum-and-migration/opinion-on-independent-human-rights-monitoring-mechanisms-at-borders-under-the-eu-pact-on-migration-and-asylum/>

Επίσης, κείμενο 10 σημείων προς την Ελληνική Κυβέρνηση, της 14.9.2021, της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, μαζί με τον ΟΗCHR και το ENNHRI https://www.unhcr.org/gr/wp-content/uploads/sites/10/2021/09/10-points_GR.pdf

81. ΟΗCHR and UNHCR, *ibid*.

82. ECRE κ.ά. ΜΚΟ, Joint Statement: Turning rhetoric into reality: New monitoring mechanism at European borders should ensure fundamental rights and accountability, 10.11.2020 <https://ecre.org/turning-rhetoric-into-reality-new-monitoring-mechanism-at-european-borders-should-ensure-fundamental-rights-and-accountability/>

Εν κατακλείδι

μ μ μ : «**Ανεξάρτητα και αποτελεσματικά συστήματα ελέγχου μπορούν να ενισχύσουν την προστασία και να διασφαλίσουν τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας των επιστρεφόμενων κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεων επιστροφής**»⁸³. μ μ μ μ μ

83. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανακοίνωση της Επιτροπής, Βρυξέλλες 10.02.2021, COM(2021) 56 final. https://ec.europa.eu/home-affairs/system/files/2021-02/10022021_communication_on_enhancing_cooperation_on_return_and_readmission_com-2021-56_en.pdf